

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
UN TRIMESTRE
Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.
Redacció i Administració
General Barceló, 1.—2.º
PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n'es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol, Ferrer, 5.—Ca-Famó Andreu Alcover, Piazza del Palau, 2.
A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'enquadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila, Brossa.

Pau En Revenjoli. Escolta i oireu

Tunda

Serà cosa de donarne una mica an els anticlericals pe'ses moltes bellanades que no s'aturen de fer a Mallorca i fora Mallorca. I hi tenen un franc rabiós, i no estan bons en no ferne. Es nostres preferents s'in-*Justicia*, *El Ideal*, s'*Obrer Balear* i s'*Animalot pudent* aquesta setmana passada sortiren mostiys i mójols i esmusos; feyen cara d'haver venut a espera, gràcies a Deu. Així no feren tant de matx ni entaferraren tants de doys i virollades. Sobre tot donemlos sa mica de tunda que s'han guanyada.

I

¿Que va de missions que no'n parlen?

Sa Altesa l'Infanta Dona Pau de Borbon, tia del rey N'Anfós XIII, casada ab el príncep En Lluís de Baviera, ha creada a Munich un'escola de Mestres i paga nou pensions a nou al·lots espanyols pobres que hi vulguen anar a estudiar i a prendrehi el títol a fi de que-hi puguen fer tota sa carrera sense costarlos una creu. Dia 27 de matx se'n hi anaren aqueys al·lots: dos de Salamanca, dos de Madrid, un de Cuenca, un de Barcelona, un de València i un de Saragossa; i los hi ha acompanyats un canonge de Salamanca.

¿N'han parlat d'axò es paperots republicans i socialistes? Se'n son guardats com de caure. No serien paperots si regoneguessen i proclamassen sa virtut i sa bondat i sa magnanimitat, sien de qui sien. Ells no son gens trempants per cap cosa d'aquestes; a ells no los treguen de dir mentides i barbaritats contre capellans, frares, monjes, reys, prínceps y gent grossa. Per axò si que son lè. Malenats!

II

Se devia pensar qu'En Maura's mama's dit!

D'En Sol i Ortega parlam. S'in-*Justicia* dissapte passat posa (inoticia fresca!) un bossi des discursot qu'aquell republicanás va fer dins ses Corts abans del Ram sobre lo de la *setmana tràgica*, sostenint s'aliardo que durant aquella setmana just cremaren lo qu'En Maura volgué de convents i esglésies; i que no cremaren lo qu'En Maura no volgué: ca's Jesuites i ca'n Güell. De manera que tot lo altre que cremaren, va esser qu'En Maura que volia que hu cremassen.

—¿Quines proves doná de qu'axò sia ver? Que'n Maura no hu aturá. Però En Maura gera a Barcelona quant cremaren tot allò? Clar que no, qu'era a Madrid. ¿Quina part poria tenirhi en cap d'aquelles coses? ¿Maná desde Madrid que hu fessen? No. Sabent que

hu feyen çe-hu va permetre? Res d'axò. ¿Va porer provar En Sol i Ortega que En Maura manás que hu fessen? Res d'axò va provar en Sol i Ortega. Massa sap En Sol i Ortega qu'En Maura n'es ben net de tot axò; però li posava's dit dins sa boca per ferlo parlar, per ferli dir qu'era que va esser sa causa principal de que's pogués fer aquella horrible cremadissima de convents i esglésies. Beneyt seria estat En Maura si s'hagués engolit aquell am, escat tan baldrumament.—Lo que va fer En Maura, va esser donarli an En Sol i Ortega sa gran sabatada de just contestarli que tot allò que deya, ja feya molts de mesos qu'estava contestat dins ses Corts metexes i que constava an es *Diari de Sessions*. Aquixa contestació el baldà an En Sol, no la s'esperava. I, per sortir del pas, amenassà En Maura i En Lacierva de que, en tornar haverhi eleccions, no sortirán diputats. I es dos interessats ab tots els altres conservadors que hi eren, feren una riaya molt fresca. Era lo únic que hi esqueya.

Ja hu val ab aquest Sol anar a tirar tals batayonades dins ses Corts, i s'in-*Justicia* reproduirleshi després de dos mesos d'ell haverles amollades.

III

Es evident de tota evidència!

Es evident que, si En Maura i En Lacierva, com comensà sa *setmana tràgica*, fossen estats a Barcelona, no hi hauria haguda tal *setmana tràgica*. Es evident que, estant i tot a Madrid, si ells haguessen pogut posar a Barcelona tot lo que hi volien posar, tot lo que hi posaren des cap d'un parey de dies, porque no varen tenir manera de posarlehi tot d'una, de que hi arribás tot d'una,—no hi lauria haguda tampoc tal *setmana tràgica*. A Barcelona, com e-hi esclatà tal revolució, hi havia forces abastament per aufegarla, per capturarla a l'acte, per aturar tota aquella cremedissa d'esglésies i convents. Si hi hagué lo que hi hagué, no va esser culpa ni d'En Maura ni d'En Lacierva. S'història hu dirá de qui va esser la culpa. Ara encara es massa prest per dirlo.—Es qui donen sa culpa an En Maura i an En Lacierva, o son uns pobres errats de contes que no saben que's metjen quen o uns polissons que menten de sa manera més descarada.

IV

S'aplec republicà de Pollensa

Una partida de republicans de Ciutat es dia de Cincogema s'espitxaren a Pollensa per ferhi un grandós aplec. Sembla que los sortiren a camí una corantena de republicanetxos d'allà ab una bandera. Es vespre feren s'aplec, aont vos assegur que n'omo-

llaren de barbaritats, arrieses i mentides. No foren tot berbes.

Un redactor des paperot *El Ideal* se va treure un *petrecol*, escrit sens dupte d'En Pep de Na Sentema, o d'En Pere Pexet, escrit axò sí, ab sos peus, ab més doys que paraules, fent a sobre que será feresta se venjansa des republicans contra 's carlistes per lo de St. Feliu de Llobregat. I ¿quant ha d'esser tal venjansa? En entrar ells. Lo que hi ha qu'encara estarán una mica. En treure dents ses gallines, me sembla que sa cosa ja començará a estar apropi. I diu aquell *petrecol* que *El Ideal* publica, que tal revenda serà «ab cruidat de venjansa» i que an es carlistes «els espera» un paper es «mès horrible a sa proxima tragedia de sa revolució».—Lo que 'ls espera an es carlistes es un poc mal de dir, i s'escriguedor des *petrecol* e-hu sap tan poc com noltros, que no hu saben gens. Noltros lo que sabem que fins aquí, may s'hi son campats bé 's republicans ab sos carlistes. L'any 1873 que's republicans comendaven, es carlistes varen crèixer molt, pero molt, i els-e posaren an es republicans a'ses tres pedretes; i ara a St. Feliu del Llobregat també se'n dugueren s'aumut p'es cap es republicanetxos.—Finalment s'escriguedor des *petrecol* endressà un escomesa an es *jays de sa cambra fosca*, qu'anomenà *ancianos*. Sembla qu'els pobres e-hi anaren perque havien mester «retjar en vent de democràcia es seu orlament de blancs cabells».—Pero ¿que dimoni deu esser aquest *orlament* qu'aquells capsverjos de *jays* duen p'es «blancs cabells»? ¡Anauvosne a fiar voltros des *jays de sa cambra fosca*! ¿Serà cosa que sia qualche quern de bombes p'es carlistes? ¡Badau ets uys carlistes pollensins!

Després s'alsà En Pepet Agustí, i va dir que ells, es republicans, estan an es cas de «salvar la patria, sa justícia i sa llibertat, proclamant sa república lo més aviat possible».—Idò ¿per qui estau? ¿Com no l'heu proclamada encara? ¿O esperau que la proclamem noltros? ¡Vaja, homo, forressa! ¡fora són!

Llavò's metex elet la pegà contra ses dones catòliques, contra 's clero i contra l'Església, atansantse a dir que 's dobliers que 's tiren dins es caixones de ses esglésies, servexen per comprar revolvers per assassinar liberals i republicans. Sembla que, com va haver amollada tal barbaritat i tal infàmia, un des seus que li estava devora, l'estirà p'es jaquet, dientli sens dupte:—¡Alerta al lot! ¡no sies tan barbatxo!—*El Ideal* metex no'n diu mitja paraula d'aquixa part des discursot d'En Pepet. Figurau si hu degué esser dolent i sense cap ni peus!

Tot seguit s'alsà un tal Perez, Mes-

tre layc; i naturalment, defensà que a s'escola no s'ha d'ensenyar sa religió.—Està clar. ¿No servix sa Religiò per fer anar drets ets homos? no dona sa Religiò remeys per esporgar es cor de vici i capturar males inclinacions, i per encendre llums ben clars ben clars per esveir sa fosca que rodetja s'homo sovint dins sa malapetja de sa vida? Idò res d'axò convé an es defensors de s'ensenyança *layca* per ells sa questiò es que ets al·lots surtin de s'escola ben *allissonats* per bramar i alsar es derreres contra Deu i contra tot lo que fassa olor de Deu. Si no fossem axò es defensors de ses escoles *layques*, serien tal volta missatges d'En Barrufet, com e-hu son fins a la quinta essència?

Llavò se'n alsaren uns quants més de ralladors, i no hu volgeu sobre si n'etzbaren de desberats i mènes. Sembla que casi tots aqueys, com ets altres que les preecidiren en... s'abús de sa paraula, no's tregueren paraula bona d'En Maura ni d'En Lacierva, dientne la mala-pèssima. Axò no hi poria faltar.

A la fi es Bable se causà de sentir barbaritats i arrieses, i les va fer callar, gràcies a Deu. ¡Llástima com s'estorbà tant a ferho!

Pero finis finis mos quedam sense sobre que diantra es axò de s'orlament de blancs cabells que's *jays de sa cambra fo sca* hagueren d'anar a *orejar en vent de democràcia*, es dia de Cincogema, vespre de tot! ¿Tan enfrontat l'havien tengut an aquest bo d' orlamente?

¿Els no hi hauria cap republicà pollensi que mos ho sabés explicar que dimoni es axò de blancs cabells des *jays de sa cambra fosca*?

V

Com-e cans i gats

Que hi estan es republicans mos nedona fe fins l'es metex paperot republicanarro *El País* de Madrid. I ja sabeu que diu s'adagi: que negú sap més es mal de s'olla que sa cuyera. *El País* p'es republicans, mes qu'una cuyera, es una cuyerassa. No es estrany si en sap la prima de lo que passa entre ells. Idò digué s'altre diàs-sa que's de sa Conjunció republicana socialista (N'Azcarate, En Melquidas Alvarez, En Perez Galdós, En Soriano, En Pan Iglesias) tenen fmés ràbia d'En Sol y Ortega que d'En Maura, i s'estimarien més que s'afonás En Lerroux que no's conservadors i sa Monarquia. I digué més *El País*: que's lerrouxistes paguen es conjuncionistes ab sa metixa moneda que aqueys a ells, axò es, que la duen més de N'Azcarate i demés caporals conjuncionistas que no d'En Maura ni d'En Lacierva.

Recorda *El País* que ja es patriarcas des republicanisme: Castelar,

Figueres, Pi i Margall, Ruiz Zorrilla i Salmeron no's porien veure ni sofrir un ab s'altre, pero qu'aquells al maneo tenien certa talla científica; ara es caporals de sa Republica d'avuy, no tendrán es talent ni sa talla que tenien aquells primitius, pero son més verinosos i se tenen més ràbia encara qu'aquells, qu'era feresta sa que se tenien. Acabá *El País* dient que no hi ha que pensar en so triunf de sa república ni un fòtil mort, mentres es republicans grossos i petits no cobrin una mica més de seny i dexin d'esser tan trempats per llevarse sa pell uns ab sos altres.

«Com vos agrada 's frit, republicanetxos de Manacor i fora-Manacor que estau tan segurs tan segurs que tot vos va en candela i que, si no la setmana qui vé, s'altre, se fará s'esclafit, axò es, entrará sa República? ¡Bé vos hi duen enganats es vostros caps-pares!

VI

Un nou triomf lerrouxista

S'altre dia a Barcelona es Jurat declará culpable un periodista lerrouxista que entany va fer sa defensa de s'atentat d'*En Posada contra En Maura*; i es Tribunal de Dret condamná aquell periodista malfactor a més de dos anys de presó. ¿Ah idò? ¡Veyam si la contarà s'in-*Justicia* an aquexa nova glòria des seu partit an es bibuins i capsverjos que la lletgexen i la sostenen.

VII

Una glòria socialista

A Barcelona aqueys dies es Jurat també ha declarat culpable un socialist de sa *vaga des metalúrgics*, que assassinà un altre obrer perque no los volia fer costat ab lo de sa *vaga*. Es Tribunal de Dret ha imposats a s'assassi desset anys de presili i tres mil pessetes de multa.

Ara veurem si's paperot socialista de Ciutat la consignarà an aquexa nova glòria des socialistes. ¡Ab assassinats se figuren es socialistes salvar el mon! ¡Quins malenats! ¡quins farsants!

III

¡Quina batayonada!

Conta s'*Obrer Balear* que an el palau arquebisbal de Mesina (Sicília) han robades joies, pertanyents a una Mare de Deu, per valor de tres milions; i llavò tira aquesta batayonada: «Quants n'hi ha que's passetjarán sense 'porerse espassar sa fam que los se menja, mentres tant es temples conserven immenses riqueses». — I si fos ver, que no hu es, que's temples conservasen immenses riqueses, «tal volta tendrien sa culqa es temples» de que n'hi haja que no's puguen espassar sa fam? I qui ha donat may més p'és pobres que l'Església? Si fos ver que voltros vos interessasseu gota per que no hi haja gent que patesca fam, no haurieu donat per ben fet que's criminals i bandejats de sa *setmana tràgica* calassen foc a tants d'e hospicis i assils de Barcelona aon ses monjes i es frares alimentaven tants de pobres, i aturaven que milenars de pobrets se morissen de fam ¡Ah! es que vol-

tros socialistes vos ne feys trons de que's pobres se muuren de fam. A voltros lo que vos interessa, es fer odiosos es temples an ets uys des pobres, suposant que dins es temples «se conserven immenses riqueses». Si no fósseu missatges d'*En Barrufat* ben naturals, no tendríeu aquexa ràbia feresta que demostrau a totes ses coses de Deu i de l'Església. I anau tan tapats i sou tan curtets de tey que no veys que pledejant ab Deu i ad l'Església, may heu de gonyar; sempre vos ha de tocar perdre, per voltes que li doneu

IX

Ni mitja parauleta

No, no'n diu res s'*Obrer Balear* de sa capbuitada que's seus confreres, es socialistes *picapedrers* de Madrid, feren dia 2 d'aquex més. Fá temps qu'aquells marxandos estan en *vaga* i les comensa a anar malement de tot p'és poc cervell d'ells, i dia 2 s'en anaren ab garrots, armes blanques i de foc a sa *Porta del sol*, es punt més cèntric de Madrid a moure alguer. Sa Policia s'hi tirá demunt, ells se defensaren ab sos garrots, i aqueles armes; pero acabaren per fer sa prova des ruc; les toca 's perdre com de costum. En Paunetxo Iglesias dins ses Corts tractá de defensarlos, pero En Canalejas li dona una mala remolcada i el baldà.

¿Com es que de tot axò no n'ha dita ni mitja parauleta s'*Obrer Balear*? ¡Ja es llàstima que no haja enterats es seus bobians i biduins d'aquexa victòria espartarrant que acaben de conseguir a Madrid!

X

Pero ¿que esperau, valents homos?

P'és republicanetxos parlam, que fa uns quants mesos que amenassaven tant qu'ells no permetrien en via neguna que ses nostres tropes an el Marroc avessan una passa; i que si hu provava 's Govern de ferles avensar, ells, es republicanetxos i socialistetxos, s'alsarien, el farien xeroy an es Govern.

Idò bé, fa més d'un més que ses nostres tropes de Ceuta han anat avensant i avensant cap a Tetuán, ocupant posicions estratègiques; i ja només les falten uns set kilòmetres, una horeta, per esserhi an aquella ciutat. I no sols han 'fet axò' ses nostres tropes, sense que sap republicanetxo ni socialistetxo haja provat de piular ni de bategar-se, sino qu'ara, dia 7 d'aquest més dos bucs de guerra nostros, qu'eren feya i d'es devant Larachei e-hi desembarcaren vuitcents homos que ocuparen pacíficament la ciutat, sense que's moros se resistissen gens, i més tost n'estiguieren contents. Quedaren 500 soldats a Larache i cincents s'aficaren terra endins, fins a sa ciutat de Alcazarquivir; i es moros d'aquí, com e-hu saberen, se reuneixen, tiren junta de lo qu'havien de fer, i acordaren sortir a camí an aquelles tropes nostres, admetentes com-e llibertadores, perque s'estimen més estar bax d'ets espanyols que d'ets altres europeus. De manera qu'Espanya a sa costa africana de s'Atlàntic ja hi ocupa aquexes dues noves posicions: Larache i Alcazarquivir.

¿Que hi diuen an axò republicanetxos i socialistetxos? Idò no hi diuen res. Noltros, sense esser profetes, ja hu profetisarem, i hem endevinat.

Si es republicanetxos i socialistetxos poguessen ab sa llengo capgirar l'Espanya axí com els voldrien, la capgirarien set vegades cada dia. ¡Sabeu que hu son de valents de llengo! Es mal es per ells que no es lo metex rallar que obrar! Ja n'hi ha de trenques!

XI

¿I s' «Animalot pudent»?

¿I es contraris de «La Aurora»? Sortí molt mortal dissapte passat s'*Animalot*. No dugué res de capellans. En Pinyol pinyolíssim mos dedica unes glo-

ses *sugneres*, pero d'aquell suc més aygolós, aont s'alcatràs suposa que LA AURORA està per badayar, que ja fa ses derrees. Seguiu jo gran Pinyolarrrol fent profecies que endivinin tan poc com aquexa, mentres LA AURORA continua, com fins aquí, cobrant nous suscriptors cada dia cada dia, gracies a Deu!

¡En fan de riayes i de compassió es contraris de LA AURORA! Voldrien que'l dimoni la se'n dugués; i, en lloc de dur-la-sen el dimoni, el Bon Jesús continua-

ment li du suscriptors nous, i de per tots ets endrets de Mallorca mos arriben noves de qu'agradà una cosa fora mida, i que a moltes de bandes la se prenen de ses mans; i fins e-hi ha cases que's barayen perque tots, com arriba, la voldrien lletgir primer!

I mentres tant es nostros contraris que fan sa fel i treun foc p'és caxals contra aquexa polissa d'*Auroretra*, destinada a donarlos tants de disgust si a ferlos rentar tanta de llana negra!

DE TOTES ERBES

Secció local

Dissapte prop passat, segons contén, es temps torná fer matx devers Alcudi i Sa-Pobla. No hi ha remey, aquest mil noucentes once se voldrà assemblar qualche poc ab somateix des sigle passat, que també va esser ben tal qual.

Enguany cuirán bastant per allà aont sa pedra no hu ha tirat a perdre; pero si se mira la totalitat d'aquest any, l'hem correguda: an es tems des sembrar no pensava a ploure; després, com plougué, ses aygos no foren gayre aprofitants. Així es que s'anyada fa molt curt. Vengué sa gelada, que tants de reynts y amel-lons s'en duguè; després sa pedregadas, que creym que may se'n eren vistes tantes ni tan ferestes; y ara, per acabar, poy an els amel-lers y roveyan es blat per molts de redols. Seria cosa que fos es Porofeta Jonás que mos cridás a penitència! E-hi ha que pensarhi. Y a propòsit des poy dels amel-lers: no sabem que negu haja esquitxat. Això no vol dir que no creguem que n'hi ha qui, ja sia ab lo que diguerem de s'aygo de tabach an es quatre per cent, ja sia ab altres ingredients, hauríen provat d'atacarlo. A noltros mos es anat de lo millor; per tot allà ont l'hem pogut atacar en deguda forma, es quedat mort a l'acte.

Aquests dies passats hem vista una innovació que mos agrada molt. Se tracta d'un carretó jujer, que l'ha ideyat y fet En Jusep Canet y Togores, conegit per sa finura y solidesa des seus trebays y que té sa botiga an es carrer d'Artà. Aquest carretó tant pot esser de dos com de quatre; per exemple, un se'n va de camí ab un company i llavò en troben dos més i les volen fer colcar. Devallen aquells dos des carretó, i tocan un mecanisme l'axampelen i ja n'hi caben quatre; i quant es dos convidats devallin, es carretó, tocan aquell mecanisme s'aplega i ja no més es per dos.

Es una ideya ben enginyosa.

Aquests dies sa parla prou de ses discordies des nostros veïns que se diven republicans. No es qu'ls hi tenguem, ni hu son la major part d'ells. Se trata de engregar des partits es qui los fan nosa, y com s'en fan uns ab sos altres, aquests volen engregar aquells, y aquells volen engigar aquests. Com-e per ara no sabem En Jelut aont s'ajurá. Pero, senyors meus, y sa llibertat de pensar y obrar aont vos durs?

Aquest any pareix que sa *Festa Escolar* serà molt lluïda; de cad'any augmenta, y noltros trobam qu'aumenta poc, perque creym que tot lo que siga fer entrar un poc s'envejeja de lluirse an els que demà han d'esser els homos, sempre es bo. Lo mal seria si se donassen es premis més bé an es favoritisme que no a sa virtut y aplicació. Pareix qu'han ideyat alguns remeys per fer diners, per aquesta festa. Ja s'sap que sense diners poca cosa poten fer.

ANDREU ALCOVER.

Supressió o sustitució des Consums

Qualque cosa haurem de dir d'aquexa llei qu'acaben de votar es Congrés i es Senat sobre's Consums, i que, per treurehi es caragol bufant, e-hu ha hagut de fer de tot En Canalejas. ¿Es bona aquexa llei o es dolenta? ¿Es un bé p'és contribuents, p'és pobres, o es un mal? No es gayre bo de dir. Ses questions de hisenda pública i més d'una nació com Espanya son molt envitricollades; i ab elles a voltes un se creu anar cap a Andratx, i llavò surt a Capdepera. Es bo de fer escriure un articlet sense entendrehi gotsa sobre aquestes matèries, i posar, com

un pedàs brut ets ignorants, devant es primer hisendista del mon. Noltros no hi entenem an aquest ram; pero veym que només defensen aquexa llei s'estol personal d'En Canalejas i llavò's republicans, i axò es una mala senya. I des republicans uns l'alaben molt, i altres diuen que no val una treseta boleyada. Tenim molta de por que no resulti una gran calamitat, fins i tot p'és pobres i p'és trebayadors que viuen des trist jornal.

Ja que noitros no hi entenem, posarem aquí unes quantes de coses que hi ha dites es nostre bon amic En Juan Ventosa i Calvell, Diputat a Corts per Sta. Coloma de Farnés, aquell que tirà dins ses Corts aquell famós discurs contra's lerrouxistes sobre sa *portada d'aygos a Barcelona* i que les desbaratá sa potrança fentlos impossible aquell ferest robatori de tants de milions de pessetes que tenien preparat. Idò En Ventosa dia 9 d'aquest més donà una Conferència a la *Lliga Regionalista* sobre aquexa llei de Consums, i en va dir, entre altres coses, les següents:

Qüestió vella

«L'aixecament de la bandera de la suppression dels consums no es pas cap cosa nova en aquest país, ans al contrari, es una qüestió vella.

«Entre nosaltres no's concebeix un motí de poble, ni un escàndol de cap mena, sense que's manifesti l'odi arrelat a la causa de cansums.

«Això ha fet que les temptatives per la suppression d'aquest impost fossin moltes.

«En època de la revolució se va suprimir l'impost y va tenir de restablir-se de nou.

«Les desgravacions del Osma tampoc varen donar resultat.

«En 1905 se va nomenar una comissió extra-parlamentaria pera estudiar la forma de suppression.

«Aquesta comissió va fer una feina ben digna de tenirse en compte y fruit de la mateixa va ser un dictamen iluminós de cinch volums de datos y notes.

«Per fi ha vengut l'obra den Canalejas que s'ha aprovat sense tenir en consideració l'estudi fet per la comissió extra-parlamentaria del temps den Moret.

«Y cada vegada, en cada temptativa, el camí que s'ha sigut ha seguit un camí equivocat.

«Els estudis y activitats may s'han dedicat a trobar una nova forma de cobrança, que es precisament lo que fa odiós impost.

La bandera den Canalejas

«El senyor Canalejas durant aquell temps que va lograr commoure l'opinió espanyola —no la catalana— portava en la seva bandera y com a lema predilecte, el de la suppression del impost de consums.

«Això feya pensar a tothom que portava un plan determinat, perque de lo contrari no se l'aguera pogut considerar com a home de govern. Aquests, al escriure un lema, han fet un estudi y han format un projecte.

«Al convertir-se en realitat aquells seus somnis de tant temps, al pujar al Poder, va formular les seves aspiracions en el missatge de la Corona, y al cap de mitg any que governava, el ministre, senyor Cobian, deia que no's podia abordar el problema de la suppression, degut a la critica

situació que travessaya la Hisenda espanyola.

«Al cap de mitj any més, el senyor Canalejas presenta'l projecte d'exemptions locals y al cap de poch temps el retira, pera presentar un nou projecte. Tots ells son ben diferents. ¿Quin es el plan del senyor Canalejas?

«En aquestes coses trascendentals, en aquests problemes de capital interès, un Govern, lo menys que pot tenir, es una orientació fixa. Y com que en Canalejas no la tenia, al presentarse'l projecte de la supressió dels consums, va apoderarse de tots el homes que formen en la política, un rezel ben justificat.

Aprovació del projecte

«Era precis trobarse a Madrid y escoltar les converses de tothom pera formar-se concepte de la general desconfiança que hi havia. Escepció feta d'uns quants amics del president del Consell y de pochs republicans, tothom era contrari del projecte.

«Y el projecte s'ha aprovat contra la opinió de tothom y ha quedat transformat en llei que ha de regir per tota Espanya, a pesar de que ha sigut fet solament per quatre regidors de Madrid.

«Perque a (Madrid) els consums no's cobren per administració directa y el treure l'arrendament que hi ha establert hauria produït un escàndol.

«Y pera comploure a uns regidors d'aquell Ajuntament tot Espanya tindrà de sufrir les conseqüències d'aquesta llei y haurà de carregar ab els perjudicis que forosament portarà».

Supressió dels Consums mentida

Passa a estudiar En Ventosa lo que representa la fictícia supressió dels consums y la creació dels nous arbitris, i diu:

«El Govern abandona 58 milions de pessetes del cupo del Tresor, dels ingressos de consums y 26 milions per cessions als ajuntaments. En total pert uns 84 milions.

«Els municipis hi perdrán 85 milions, que serán substituïts per lo que's dona l'Estat y la creació dels nous impostos. Aquests impostos recurrirán sobre la carn, sobre les begudes alcohòliques y espirituoses, sobre'ls lloguers dels pisos, sobre'ls solars per edificar y per un reparament general.

«Ab aquest detall se veu ben clarament que'l projecte de supressió del impost dels consums, es, com ho era el de exacions locals, una burda mistificació; ¿es que per ventura aquests nous impostos no recurrirán casi tots sobre articles de consum?

«Ab aquests nous arbitris, se cobren per veritables consums, més de 46 milions y abans se'n cobraven 80. Per lo tant se conserven més del 50 per 100.

Imprudència dels hisendistes espanyols

«Al estudiar la llei de supressió dels consums, s'hi veu un atreviment, una imprudència inexplicable, al donar com a caràcter la supressió del impost. En lloc del mon s'ha fet llei legislativament, l'abandon de 60 o 70 milions d'ingrés d'un impost arrelat en el sistema contributiu donant'shi sobtadament una problemàtica substitució. Aquí, en aquest païs els seus politichs s'atreveixen s les reformes d'Hisenda, ab una gosadía y una se, renitat inconcebibles.

«Les reformes hisendistiques de Lloyd Georges, han fet una revolució en la política anglesa, han sigut causa de dues eleccions generals, la caiguda del Govern y un canvi en la constitució de la Cambra dels Lords, y tan sols se limitaven al impost sobre les millors obtingudes en el valor de les propietats. Aquest «plus-valor», es de un 20 per 100 de lo que guanya la propietat y's cobra al moment de realitzar la venda.

«A Alemanya, que hi ha establert aquest impost, hi es ab el màxim del 25 a 30 per 100.

«Aquí's proposà en la llei d'exacions locals l'establiments d'aquest impost del «plus-valor» y el fixaren en un 40 per 100. Com no hi ha un veritable amillara-

ment, ni catastre, s'establia un registre y fixacions de valoracions cada cinc anys. Per lo tant se cobraría'l 40 per 100 de lo que fixarían aquells investigadors y no de lo que realment hagués millorat, donant lloc a injusticies, abusos y veritables atropells.

«Per aquest motius veyem que a Espanya no's paga per civisme, se paga per força y's defrauda, si's pot, l'Estat, perque aquest no tracta al contribuyent ab equitat y justicia.

«Cal confessar que la moralitat administrativa va minvant segons la latitud terrestre. Al Marroc, per exemple, els pobles allunyats del poder imperial no paguen may. L'Emperador de tant en tant forma una mehalla, els cau a sobre y els ho cobra tot alhora. A Espanya no podem dir que's fassi aixís, pero si que s'usa un sistema intermedi entre'l Marroc y Europa.

«El problema tributari no tendrà una veritable solució, si no té una base de equitat ab l'establiment d'un bon catastre y un perfecte registre.

Efectes de la nova llei

«Diu que ja va manifestar an el Parlament que la implantació de la llei perjudicaria al Estat, a les hisendes locals y al contribuyent.

«L'Estat hi pert 84 milions, y vé aqueixa pèrdua en el moment en que té que acudir a atencions tan importants com la de la Esquadra, com les de Comunicacions marítimes, reformes de correus y quan ja sofreix la baixa de les desgravacions, que importaren 115 milions. Hi ha aqueixos gastos y no's fan economies, ans al contrari. Ens venen a sobre els gastos que ocasionaran les noves lleys del servei militar obligatori, la de camins vehinals, y quan se concedeixen a cada moment credits extraordinaris, quan s'augmenta'l personal, se tenen les perspectives de la qüestió africana y s'ha d'a-guantar el róssech de lo de Melilla.

«En aquest moment es quan se renuncia a una importantissima millionada. Axó es una orgia del presupost.

Impossibilitat de les hisendes locals.

«El senyor Riu, va presentar una esmena, pera nodrir les hisendes municipal y provincial, marcant clarament una perfecta separació entre aquesta y la del Estat. Se basava en renuncies del Estat. S'anava a la supressió del contingent provincial, cedint a les Diputacions el 16 per 100 dels recàrrechs de les contribucions industrials y urbanes avuy dels municipis. Anava a fer hi sendes locals, ab imposts propis y ben determinat a esmenar la confusió que avuy hi há ab impostos que'l Estat cobra y en part cedeix al municipi a l'inversa.

«Ab aquell projecte, l'Estat perdrá 58 milions que guanyaven els municipis, renunciants els recàrrechs, que cedien a la Diputació. Se basava el problema en els medis econòmics dels municipis y ab la capacitat administrativa, que es un problema d'administració.

«Avuy, al establir aquelles cessions, en lloc d'anar al deslinde entre les hisendes del Estat y dels municipis, se lliguem més y s'impossibilita la creació de les hisendes locals, y no's podrá arribar a la supressió del contingent provincial, porque 'ls municipis no podrán cedirli els recàrrechs sobre les contribucions.

«Ara'ns trobarem ab la tasca impossible de trobar substitució a la millionada que s'abondona.

«Presentá al senyor Canalejas com un home de govern paradoxal, y de gran fantasia. Y porque creu que prenen als ajuntaments tots els recursos, hi aniran a administrarlos tots aquells homes de gran valer que avuy n'estan allunyats.

«Recorda que al Parlament ja li va dir que la nova llei ho perjudicaria tot; que creya que lo que s'havia de fer era anar a la supressió gradual autorisant als municipis, com a corporacions que son filles del sufragio universal, que anessin fent en cada instant de la vida municipal,

que aquesta es la conducta que cal seguir en un regisme veritablement democràtic.

«Axís se veu ara que en molts pobles els repartiments son una font d'abusos y atropells eacquistes es y una obra de pau y reparadora, la cobrança per fielats.

«Els nous impostos, cobrantse per repartiments, perpetuarán aquells defectes.

¿Que'n beneficiarem?

«Com ja havia dit, sols se suprimeix un 50 per 100 de lo que avuy se cobra, y sense cap dupte s'ha de dir que no s'abaratarán les subsistencies. No baixarà'l preu del pà, porque les ferines ja no paguen; no s'abaixarà la carn, porque serà motiu d'u fort impost; no s'abaixarà'l vi, porque ara no paga y pagará ab la nova llei.

«En canvi de no abaixar's los preus d'aquests articles de primera necessitat, apujarán fortament els preus dels lloguers dels pisos.

«Hi ha qui diu que son molts altres els articles desgravats. En la majoria d'ells passarà lo que'm conta un que ven llet. La desgravació importarà un céntim per litre, que ell no rebaixarà al consumidor, y en canvi a n'ell li produirà de 30 a 40 duros al mes.

«Existeix una llei econòmica, elemental, y es que tat impost creix en progresió geomètrica, desde'l Estat al contribuyent, y les rebaixes segueixen un ordre invers.

L'impost dels lloguers

«Se diu que aquest impost no gavarà als que habiten en pisos baratos; que sols se graven en un 15 per 100 el pisos que paguen grans lloguers.

«Si's fixa com a lliures d'impost els pisos de cinc duros, els que'n paguen cinc i mitj, sis o sis y mitj, etc., buscarán desseguida pisos de cinc duros o menys, y com que serán molt sollicitats, la llei de la oferta y de la demanda els farà apujar de preu y allavors resultaran carregats encara que no ho siguen directament per l'impost.

El variitable socialisme

«Se volia beneficiar al proletariat y aquest ne sortirà el principal perjudicat.

«Avuy que en tot el mon hi há una tendencia a nivellar les fortunes, deixant participar dels goigs de la vida a totes ses coses socials, lo més encertat hauria sigut no suprimir els ingressos, no anar a buscar un minimum de pagar, retornant al sistema primitiu, al sistema barbre que'n podrien dir, sino que s'hauria d'arribar al maximum de pagar y allavors, seguir l'exemple del economista anglès, establir el sistema socialista de crear iustiticions de tota mena que portessin aussili y benestar a les classes humils y desamparades.

Es una llei revolucionaria

«Ab la nova llei no s'aliv,a al poble, s'impossibilita la creació d'hisendes locals y la creació d'obres y institucions d'aussili y ajuda al desvalgut. Sols gravarà considerablemet a la classe mitja, que es el nirvi del Estat, especialment a Catalunya y li impossibilitarà'l desaparellament de totes ses activitats.

«Es una llei que entraña una excitació a la desesperació y a la revolució. S'ha donat com una promesa de millorar la condició de les classes proletaries, y quan aquestes veurán que resultarà al revés, tindrán una fonda decepció y passarán facilment a la desesperació y causarán violentament sobre del Govern y demés institucions del Estat. Aquest ha sigut sempre'l móbil, l'impuls dc totes les grans revolucions.»

Na Dent d'or

(Acabatay)

Se'n va's liy del Rey a cercar un collar de perles i diamants, el posa a un ca de cassa; i, com el tengué a sa carrera, li fa amollar un coní devant. Es conf com cent mil llaps! i de d'allá! I es ea, tot d'una que li amollen, j'derrera's coní! treguent es correr des dies feners i des diumenes, mentres tant que's fiy del Rey ja cridava com un desesperat:

—¡Donzell! ¡O Donzell! ¡Depressa vina! ¡Depressa!

Comparex En Donzell a l'acte, cridant:

—¿Qu'es axò, Senyor Altesa? ¿que li passa?

—¿Que m'ha de passar? deya's fiy del Rey. ¡Qu'aquell dimoni de ca se'n dx passat p'es coll es millor collar de perles i diamants que tenim! ¡Corre per amor de Deu! ja veure si'l captures! ja veure si l'aplegues! ja veure si le hi pren! ¡De pressal que no hi serás a temps! ¡depressa per amor de Deu!

En Donzell no'l dexá acabar, perque s'espítxa derrera's ca com un llonxi, corrents tan com en poria treure, cridant a tothom que veyá:

—¡Parau aquex ca! ¡Paraulo que se'n du's collar millor de ca'l Rey, tot de perles i diamants! ¡Paraulo per l'amor de Deu!

Sobre tot, tant va cridar i tan va correr, qu'alsà tota la Ciutat, i a la fi assoli aquell pobre ca, que no hu'via fet per mal de fogir ab so collar. El duya porque li havien posat, i corria tant a-les-tores per aplegar es ditxos conf que li havien amollat devant.

Sa questió va esser qu'En Donzell s'entregá tot xarpat, bras sonant i oreya fumant ab so ca i es collar de perles i diamants. Tots es de ca 'l Rey li sortira a camí, i allá tothom li donava s' enhorabona, i tothom que li deya:

—No hi ha vel! si no es per tu, ¡bona nit, collar!

I es fiy del Rey era's qui le hi deya més.

Ab axó s'hi presenta la Reyna, i ja li diu:

—¡Enhorabona, estimat Donzell, des collar de perles i diamants que mos has salvat! Pero una mala noticia t'he de donar: ara m'acaben de dir que's teu cavall l'han trobat mort. Sens dupte una mal-de-entrada el se'n ha dut!

—¿Que me diu Vossa Real Majestat? s'esclamà aborronat En Donzell, tornant de mil colors. ¡Es meu cavallot es mort? ¡O mesquina de mí!

I va caure en-terra de baticor.

Com la Reyna i s'Hereu de la Corona i tots els altres sentiren aquella esclamació /mesquina de mí!, a'esclamaren tots esglayats:

—¿Que tal? ¡Ell e-hu es Donzella i no donzell!

—¿Veyès si endevinava s'Hereu de la Corona! deya tothom.

Sobre tot, l'alsaren d'en-terra a Na Donzella axí com pogueren, la se'n duen demunt un llit, e-hi comparexen es metges, i a la fi la feren cobrar.

I la Reyna la fé vestir de dona, donant-li uns vestits preciosos de tot com si fos estada una princesa.

I si Na Dent d'or, vestida d'homo, cridava tant s'atenció pe' sa seu gentilesa, galania, gràcia i finura en totes ses seues coses, ¿que no havia d'esser, vestida segons lo qu'era i demanava's seu estat?

I ara estic segur que tots voltros ja veys lo qu' havia de succeir forsat! ¿Qu'havia de succeir, sino que s'Hereu de la Corona quedà enamoradíssim de Na Dent d'or? I va dir a son pare i a sa mare que, o romandria fadrí tota la vida o se casaria ab aquella donzella tan gaixota i tan ayrosa en totes ses coses, perque cap n'hi havia an el mon que li agrada tant com ella, ni d'un bon tros!

Son pare i sa mare, com el veren tan encarat, e-hi allargaren es coll, i agafaren Na Dent d'or, i li diuen lo que feya al cas. Ella va esser molt aguda; demanà tres dies per pensarhi, i les hi accediren.

I mirau quin acudit va tenir: demanà per anar allá ont havien enterrat es seu cavall perque hi volia anar a plorarhi per aquell amic seu tan gros.

—¿Aont está enterrat? digué la Reyna. ¡Si no es mort, dona! ¡Si no va esser més qu'una farsa que't férem per provar-te, per aclarir si eres donzell o donzella.

—¿Que me diu Senyora Reyna? s'esclama Na Dent d'or. ¡I aquesta m'es vera? ¡Es cavallet es viu?

—¡Prou que hu es! diu la Reyna.

Per que lu tocás ab ses mans, la me-

naren dins s'estable, i ja vaja si hi va esser es cavallet, menja qui menja paya, es més descansat del mon.

No vos dic res s'alegria que va tenir *Na Dent d'Or!*

¿Que me'n direu? Ell a una deshora se'n hi va ben d'amagat *Na Dent d'or* an es cavallet, i li conta lo que li passa, que's fiy del Rey la vol per casar, i qu'ha de tornar sa resposta an el Rey i a la Reyna dins tres dies.

Es cavallet, com la hva aver sentida, li diu:

—Bé, i a tu que t'agrada 's fiy del Rey?

—Prou que sí! diu ella.

—Pero ¿i que té sa *Dent d'or* que ta mare't dexá an es testament? diu s'anis mal.

—No, diu ella.

—Idò do t'hi pots casar, donal diu es cavallet.

—Massa que hu vetx! diu ella. ¡O si li poguéssem posar sa ditxosa *Dent d'or!*

—Ja le hi haures posada? diu es cavallet.

—Faria estona! diu ella. Pero bé, com en sortim d'aquest bugat?

—Com? diu es cavallet. No tens altre remey que 'treure'm de s'estable sense fer gens de renou ni mica d'estabó; i, en esser defora, te poses demunt mi, i, no hayes par! Ja faré jo lo demés. Creume que no es hora de paupar!

Na Dent d'or e-hu va comprendre ben bé que si no espelien de tot de tot, s'esposaven a que los ho esborronassen tot.

I que fa ella? Posa sa sella i sa brilla an es cavallet, el treu defora anant de puntes de puntes, sense fer gens d'estabó; tot d'un qu'es adefora, pega bot demunt es cavallet, i aquest ja es partit de quatres, pero de quatres de tot, tant com en poria treure!

Corregueren fins que va esser de dia clar, que s'amagaren dins un bosc ben espès, esperant que tornás venir sa fossa per córrer de bell nou fins a s'altra sortida de sol. Sa'questió era no anar de dia p'es camins a fi de que no les poguessen seguir es passos ni sabés negú per on havien pres.

Ara no vos dic res quin transtorn no se'n dugueren a ca'l Rey com lo endemà matí se trobaren sense *Na Dent d'or* i sensa's cavallet. Es fiy del Rey se pegava ab so cap pe's parets, s'arrabassava's cabeys un grapat ab cada mà. Se pansaven que tornava botx.

—¿Qu'hem de fer? ¿que no hem de fer? A la fi aclariren que hi havia una doneta véya qu'era fada i que sabia fins i tot aont se colgava el dimoni.

Pica's fiy del Rey de talons cap a cada doneta, i ja l'envest per que li diga prò ont para *Na Dent d'or*

—No hu sé, diu aquella vejeta, que's fara vossa Altesa si l'aplegará!

—Estic dispost a ferho de tot, diu es fiy del Rey. Digau que tenc de fer.

—Idò, diu sa fada, que's pos demunt os cavall més corredor, més corredor; en sortir de la ciutat, trobarà un entrefore de tres camins; amoll an es cavall que prenga's camí que vulga d'aquell tres, i li don llendera i de d'allà, i no's cans de donarn'hi. Si no hu fa axi, no l'assolirà a *Na Dent d'or!* ¡Mir quin'hora le hi dic!

Es fiy del Rey fa posar sa sella an es cavall més corredor més corredor, e-hi pega bot, s'hi axanca ben axancat, i j'halaventat i altre an aquell cavall! que ja es partit de quatres, i de d'allà, tant com en poria treure! Arriben a s'entrefore des tres camins; li amolla's fiy del Rey, i s'anima pren es des mitx; i es fiy del Rey llendera an es cavall! i es cavall i de d'allà! I rebotia aquell animal. ¡Allò no era córrer! ¡Allò era volar!

¿Que me'n direu? Ell des cap de set dies es fiy del Rey columbra *Na Dent d'or* ab so cavallet dins un auzinar; i al punt los es demunt.

I que fa's cavalle? Torna un carboner i la tornar *Na Dent d'or* una sitja de carbó ben ablamada, i fum i fum; i una partida de munts de carbó ensa i enlla.

—Alabat sia Deu! diu es fiy del Rey.

—Per a sempre sia alabat! diu aquell carboner.

—Escoltau, diu es fiy del Rey. ¡I just ara no hi havia aquí una galant donzella ab un cavallet?

—Tots aqueys munts, diu es carboner, ja están venuts. Ara 's de sa sitja el porreu prendre tot, si ns avenim des preu.

—No vos dic axò! diu es fiy del Rey, sino si heu vista aquella donzella i aquell cavallet que fa un moment qu'eren aquí?

—A vint sous vos puc donar es d'auzina, diu es carboneret; si fos de pi, a quinze sous i tres dobliers. Un quartet lluny de assí, en tenc una de sitja qu'estava.

—Pero si jo no vos demán carbó ni carbonissa! diu es fiy del Rey, sino si heu vista una donzella ab un cavallet?

—No vos puc llevar una maya des preu que vos die! diu aquell carboner.

—Que me'n direu? Ell es fiy del Rey, bé! va preguntar an aquell pòlissa de carboner; pero no'i pover treure des carbó d'auzina i des carbó de pi.

A la fi gira en coa cap a ca-seua a contarho an aquella fada.

Com sa vejeta el senti, digué:

—Ah beney! Aquell carboner era's cavallet, i aquella sitja era *Na Dent d'or*. Si's-e vol aplegar, ja pot tornar esser partit p'es metexos passos, i no's canxi de donar llendera an es cavall; i, en veure senya d'ells, los estiga alerta! que no li tornin passar per maya.

I es fiy del Rey, ja torna esser partit p'es metexos passos, i j'halaventan an es cavall! i es cavall i de quatres, tant com en poria treure!

Com va fer desset dies que corrien, me destria es fiy del Rey lluny ben lluny un embelum que li sembla una dona ab un cavall devora una figuera; i de d'allà cap ells!

Sobre tot, e-hi era. *Na Dent d'or* ab so cavallet que reposaven devora una figuera, cansats i morts de fogir. I que fa's cavallet? Torna un'hortolana i fa tornar *Na Dent d'or* una sinia i un parey de corterades d'hortolissa.

Arriba's fiy del Rey, i com me veu aquell hort, plantat allà cop en sec, roman ab sos cabeys drets, i ja envest a s'hortolana ab aquestes:

—Alabat sia Deu!

—Per a sempre sia alabat Deu! diu s'hortolana.

—No'm dirieu, germaneta, diu es fiy del Rey, per ont ha pres aquella dona ab aquell cavall que hi havia no fa gayre devora aquixa figuera?

—Aqueys pebres, diu s'hortolana, i tant encarat e-hi estau a durvosne, els-en'haureu de pagar a sis dobliers sa dotzena, perque j'sabeu quins re-de-pebres! ¡Paupaulos, per un gust, vereu si cruxen! Ara ses aubergínies, dues per una treseta; i'm feys contenta si no les preniu, perque en treure més.

—Pero si jo, germaneta, diu es fiy del Rey, no vatx de pebres ni pebrons ni d'aubergínies ni d'auberginions! Jo lo que vos demán si sabeu per on ha pres aquella dona ab aquell cavall que just ara seja devora aquixa figuera.

—Sobre tot, diu s'hortolana, de frances von don pebres i aubergínies, si a cap hort en trobau que siguen tant de primera, p'es metex preu!

Es fiy del Rey se causa de preguntar aquella hortolana sobre *Na Dent d'or* i es cavallet pero no la va porer treure i may des pebres, de ses aubergínies i demés carro-portal.

A la fi va comprendre que tot era temps perdut, i que no tenia altre remey que tornar-se'n an aquella vejeta a veure si li donava cap altre camí.

Se'n hi torna; i, com sa vejeta el senti esclama.

—Ja hu va esser beneyt! Vossa Altesa. Aquella hortolana era 's cavallet! aquella sinia i s'hortolissa era *Na Dent d'or*. Si's-e vol aplegar, ja pot tornar esser partit ben de pressa p'es metexos pessos, i no's canxi de donar llendera i de còrrer.

I es fiy del Rey ja 's torna posar dalt es cavall, i j'vengua llenderada i altra! i

aquell cavall i de d'allà ben de quatres!

Quant va fer vint i set dies que ecrien, m'afinen ben lluny ben lluny una cosa com una dona i un cavallet devora un pou.

I ja hu crec que's fiy del Rey endressa 's cavall cap a ells i més que depressa. Que me'n direu? Ell e-hu va esser *Na Dent d'or* i es cavallet.

I que fa aquest? Torna un escolanet i fa tornar *Na Dent d'or* un església ab un campanaret i una campana toca qui toca una missadinya-diny diny-diny diny-diny.

Poreu fer contes com degué romandre 's fiy del Rey devant aquella endemesa. No vegent negú nat més qu'aquell escolanet, ja s'hi acosta escometentlo:

—Alabat sia Deu!

—Per a sempre sia alabat Deu! diu s'escolanet.

—No'm diries, diu es fiy del Rey, cap aont ha pres aquella dona ab aquell cavallet que just ara just ara eren devora aquex pou?

—Lo que 's diu missa, diu s'escolanet, ara metex en poreu oir. Es capellá ja està revestit.

—No es axò que't demán, diu es fiy del Rey, sino si saps per ont ha pres aquella dona ab aquell cavallet.

—No us ho cregueu, diu s'escolanet, que's capellá se vulga despuyar d'ets ornamentals per confessarlos! ¡Fossèu vengut més prest! Vaja, haureu d'esperar qu'hajem dita sa missa! ¡Supós que tampoc no vos deu caure de sa post!

—Que me'n direu? Ell es fiy del Rey no'n va porer treure altra sentència d'aquell dianxa d'escola, sino de sa missa i des confessar i de sa missa.

—No tenc altre remey, va dir que tornar-me'n a sa vejeta, vejam si'm donarà cap altre camí.

—Dit i fet, se'n hi va; i sa vejeta, com esclamá:

—O que hu va esser de beneyt i de beneyt Vossa Altesa! Aquell escola era's cavallet; aquella església, *Na Dent d'or*. Sobre tot, Senyor Altesa, jo ja no hi sé cap altre camí. Me sembla que se'n ha urà d'estrenyer es cap de *Na Dent d'or*. Menstrats ella vaja ab aquest cavallet, me s'emblansa que no l'hauria a cames!

Aqui 's fiy del Rey va dir.

—Qui no's cansa, alcansa! ¡He comensada a cercar aquesta al l'ota, i no m'en he de deixar que no l'haja trobada! ¡O l'arribaré a trobar o caure mort! ¡No es d'homos tornar arrera!

Sobre tot, se torna posar demunt es cavall, i j'halaventada i altra; i es cavall i llongo i altre llongo! i de quatres, tant com en poria treure! i de d'allà!

Com va fer trenta set dies que corrien, columbren lluny ben lluny un embalum com un cavall i una dona devall un pi. I cap a ells s'es dit!

—Que me'n direu? Ell e-hu varen esser *Na Dent d'or* i es cavallet, que li diu a ella:

—Pose't depresa demunt mi, qu'ara va sa darrera prova que porem fer! ¡Depressa!

Na Dent d'or bota demunt es cavallet, s'aferra fort, i partexen ben acanalats, i de d'allà!

Pero 's cavall des fiy del Rey corria molt més, sempre los prenia ventatge i es cavallet ab *Na Dent d'or* i de d'allà! i s'altre cavall ab so fiy del Rey i darrera, ells! j'ja't gaf, ja tenc!

—¿Que fa's cavallet? Com va veure que's fiy del Rey ja li anava a tan prop que casi li arribava a sa cosa, enverga alsada de cul i cossa devers es barram des fiy del Rey; l'aplega de ple en ple, i un clau de sa ferradura li fa botir una dent, i sa cabota d'aquell clau queda encletxada a's mitx de ses dues dents veynades, i s'hi encletxá tan fort, que hi va romandre perque 's clau s'hi va rompre.

—¿Que me'n direu? Ell aquell clau era d'or, i sa seu cabota encletxada a's mitx d'aquelles dues dents des barram des fiy del Rey, li serví de dent, com dos i dos fan quatre.

Es fiy del Rey ja tenia una *Dent d'or*.

—Ja tenim lo que cercavem! va dir

es cavallet. Ara ja porem posar forqua.

S'aturen se'n van an es fiy del Rey que s'havia agut d'aturar des mal, qu'aquella cosa li havia fet. *Na Dent d'or* li afina sa *Dent d'or*, i li diu tota xerevel-la.

Mira, ara mos porem casar. Mare me dexá en es testament que'm fasia borda si no'm casava ab un qui tengès, com jo, una dent d'or. Perque tu no'n tenies cap, jo no'm poria casar ab tu, per axò vatx fogir de ca-vos tra ab so cavallet, qu'es un'ânsa encantada que mu mare'm dexá: ell es que m'ha treta d'un sens fi de perills qu'he corrugats. Ara tu diguehi sa tenua.

Poreu fer contes quins uys devia badar es fiy del Rey com senti aquelles comendacions.

—¡Quina cosa més ben pegada! va dir ell ¡Quina cosa més ben agrada! ¡Si't vuy jo *Dent d'oreta*! per casar? ¡Massa que s'il! ¡massa que s'il! ¡Per axò plorava s'al-lot!

Sobre tot, ell li estrengueren tots dos cap a ca ell, cap a cal'Rey; i, com e-hi foren, enrengaren sa cosa p'es casament i dins tres dies se va fer s'esclafit, se casaren es fiy del Rey i *Na Dent d'or*, i j'venguen unes noces de pinyol vermy, i festes i més festes, i sa au per llarc.

I encara son vius si no son morts, i al cel mos vegem tots plegats. Amén.

Contestant una pregunta

Es nostre bon amic D. Gabriel Fuster mos prega que li publiquem lo següent:

«Sr. D. Andrés Alcover

«Estimado amigo: Aunque considero fuera de lugar la pregunta que V. me hace en la sección local de LA AURORA del día diez del que corre, por consideración á V., por educación y sobre todo por el buen nombre de la Junta de Sanidad á que tengo el honor de pertenecer, cuyos individuos, unanimemente nos condolemos de toda industria que pueda menospreciar las de nuestros productos, pero que no por esto debemos mostrarnos parciales en el cumplimiento de nuestro deber, diré á V. que desde el momento en que se separen los albaricoques podridos de los sanos, se laven luego éstos y se esterilice debidamente después la pulpa con los mismos fabricada, comeria esta pulpa con mucha mayor tranquilidad, en cuanto á la infección que pudiera ocasionar (y sólo bajo este aspecto puede discutirlo la Junta), que cualquier otro fruto recién cogido del árbol por sano que fuese.

Ya sabe V. que le quiere y considera mucho, su amigo affmo. y S. S. Q. S. M. B.

GABRIEL FUSTER.

Manacor 13 de Junio de 1911.

Mentides descarades.

Mos diuen que no fa gayre va venir a Manacor un catal